

Foto: Wim Dirckx

Zonder water, geen later

Onze tien concrete
actiepunten voor 2025

Onze tien concrete actiepunten voor 2025

De deadline van 2027 voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) komt snel dichterbij. Vlaanderen dient de uitdagingen rond waterkwaliteit, -kwantiteit en ruimte samen aan te pakken en werk te maken van een robuust en veerkrachtig groenblauw waterlandschap.

Voor de bestaanszekerheid van mens en natuur is het essentieel dat we ons water beschermen. Wij roepen de minister van Omgeving op om proper en voldoende water als topprioriteit uit te werken deze legislatuur. De Watercoalitie, bestaande uit Bond Beter Leefmilieu, BOS+, Breekijzer, GoodPlanet, Join For Water, Limburgse Milieukoepel, Natuurpunt, Natuurkoepel, Velt, Waterland, West-Vlaamse Milieufederatie en WWF, stelt hiervoor 10 concrete actiepunten voor.

Experts waarschuwen dat nalatigheid kan leiden tot juridische onzekerheid, vergunningenstops en financiële sancties. Door nu de juiste keuzes te maken, vermijden we niet alleen toekomstige problemen, maar versterken we ook onze economie en onze leefomgeving. Met het huidige beleid halen we de normen niet, en Vlaanderen zal moeten verantwoorden waarom. Er resten ons nog 1000 dagen om te tonen dat we echt alles op alles zetten. De Watercoalitie wil 10 concrete oplossingen bieden waarmee de minister al in 2025 stappen vooruit kan zetten. Wij roepen minister Brouns en de voltallige Vlaamse Regering op tot een daadkrachtige aanpak.

Want zonder water, geen later!

Contact: Heleen De Smet, via watercoalitie@bblv.be

bondbeterleefmilieu.be/watercoalitie

De watercoalitie bundelt de expertise van 12 organisaties.

1. Zorg voor sluitende financiering om ons weerbaar te maken tegen droogte en overstromingen

Zowel het expertenrapport Weerbaar Waterland als de Europese Commissie benadrukken de noodzaak voor Vlaanderen om sterker te investeren in een robuust en toekomstbestendig waterbeleid. In lijn daarmee pleit de Watercoalitie voor de oprichting van een 'Verankerd Waterzekerheidsfonds'. Dit fonds moet zorgen voor een structurele en stabiele financiering, en bijdragen aan een duurzame systeemaanpak voor waterbeheer. Door het budget specifiek toe te wijzen, zorgen we voor stabiliteit en zekerheid, zodat financiële middelen gericht worden ingezet op de afgesproken doelen, ongeacht politieke ontwikkelingen.

- ▶ **In 2025 kan alvast een legislatuuroverschrijdend fonds opgezet worden binnen de krijtlijnen van het Blue Deal-decreet.**

2. Maak van het Blue Deal-decreet hét instrument om onze regio waterrobuust te maken

Het aangekondigde Blue Deal-decreet wordt het politieke instrument om zowel waterkwaliteit, waterweerbaarheid en waterzekerheid aan te pakken en om daarvoor structurele budgetten te voorzien. De eerdere Blue Deal heeft veel in gang gezet, de projecten hebben een boost gegeven aan het klimaatrobuust maken van onze regio. Het is nu zaak om verder te bouwen op dit elan en de geleerde lessen om te zetten in een echt waterdecreet. We hebben nu nood aan een duidelijke langetermijnvisie en doelstellingen met betrekking tot waterkwantiteit en -kwaliteit. Een waardevolle les uit de vorige Blue Deal is dat proefprojecten een goede start zijn, maar niet voldoende om de uitdagingen duurzaam aan te pakken. Ervaring toont aan dat gerichte wetgeving en financiële stimulansen essentieel zijn om echte verandering te realiseren. In een Blue Deal 2.0 moet deze aanpak nog sterker worden verankerd. Daarnaast is het cruciaal dat het nieuwe decreet integrale gebiedscoalities stimuleert en ondersteunt.

- ▶ **Uiterlijk september 2025 keurt de regering het decreet goed met sluitende budgetten. De samenhang met aanpalend beleid moet als rode draad door dit decreet lopen. Andere sectoren dragen eveneens bij aan de budgettaire uitdaging.**

3. Een toekomstgericht en juridisch sluitend vergunningenbeleid voor waterbeheer

De Europese Commissie heeft recent via een inbreukprocedure benadrukt dat de evaluaties van vergunningen voor puntbronlozingen door bedrijven consistent en grondiger moeten worden uitgevoerd. Dit maakt een juridisch sluitend en toekomstgericht kader noodzakelijk. Zo wordt gewaarborgd dat, wanneer de waterkwaliteitsdoelstellingen niet worden behaald, vergunningen systematisch worden geëvalueerd en indien nodig aangepast. Aanvullende maatregelen helpen om de beoogde waterkwaliteit alsnog te realiseren. Dit kader biedt bedrijven niet alleen meer rechtszekerheid, maar stimuleert ook innovatie in duurzaam en circulair watergebruik. Door nu actie te ondernemen, kan Vlaanderen uitgroeien tot een koploper in verantwoord waterbeheer en tegelijkertijd nieuwe economische kansen creëren.

- ▶ **In 2025 ligt er een helder vergunningenkader met cyclische evaluatie van lozingsparameters dat waterkwaliteit en bedrijfszekerheid garandeert.**

4. Pak de overstortproblematiek aan

Vlaanderen telt nog steeds zo'n 9000 overstorten waarbij ongezuiverd afvalwater in ons oppervlaktewater en onze natuur komt door overbelasting van het rioleringsysteem. Daarom is er een daadkrachtig plan nodig waarbij we snel en efficiënt het aantal overstorten significant doen dalen. In dit plan wordt prioriteit gegeven aan de overstorten met de meeste negatieve effecten op kwetsbare natuur en waterlichamen en op kansrijke gebieden voor het aanvullen van grondwatervoorraden. Slechts 10% van ons rioleringsstelsel is een gescheiden systeem. De essentie voor de aanpak van overstorten blijft hierdoor bronmaatregelen. De hemelwater- en droogteplannen, die door alle gemeenten in Vlaanderen werd opgemaakt, vormen een goede houvast om dit overstortenplan rond op te bouwen. Als we ervoor zorgen dat er geen (relatief proper) regenwater in ons rioleringsstelsel terecht komt, verlagen we de kans op overstorten gigantisch. Enkel op de meest complexe plekken in ons rioleringsstelsel dienen de dure technische oplossingen als sluitstuk van een overstorten-plan.

- ▶ **In 2025 is er een plan van aanpak om de overstortproblematiek aan te pakken, die inzet op infiltratie en de afkoppeling van regenwater van riolering.**

5. Start de reorganisatie van het waterbeheer

Met 112 waterbeheerders is het Vlaams waterbeleid versnipperd en onvoldoende slagkrachtig om overstromingen, droogte en waterkwaliteit doeltreffend aan te pakken. In het nieuwe regeerakkoord voorziet de Vlaamse Regering al een rationalisatie naar model van de Nederlandse waterschappen. Ook het expertenpanel Weerbaar Waterland maakte reeds een analyse en een nieuw governance-kader voor een meer gestroomlijnd waterbeheer. De nieuwe waterbeheerders dienen steeds met een klimaat- en ecosysteemgebaseerde blik uitdagingen aan te gaan. We pleiten ervoor om binnen deze Waterschappen lokale gebiedscoalities een sleutelrol te geven in de ontwikkeling en uitvoering van de lokale actieprogramma's. Door gebiedsgericht samen te werken kunnen betrokken partijen de uitdagingen in kaart brengen en concrete doelstellingen vastleggen. Dit maakt het mogelijk om oplossingen uit te werken die voldoende grootschalig zijn en effectief op de lange termijn.

- ▶ **In 2025 is de reorganisatie van het waterbeheer gestart, waarin de Vlaamse 'Waterschappen' beheerders zijn die het algemeen belang en onze ecosystemen dienen.**

6. Zorg voor een duurzaam water- en bodembeheer in de landbouwsector

Het bestrijden van erosie is een van de meest kostenefficiënte maatregelen die we kunnen nemen. Vlaanderen moet daarom dringend werk maken van het geplande erosiebeleid, met een robuust juridisch kader dat erosie structureel aanpakt via brongerichte maatregelen. De evaluatie van het huidige beleid biedt waardevolle inzichten: zo blijkt dat de verplichte erosie maatregelen binnen het GLB, via de conditionaliteit, effectief zijn in het voorkomen en beperken van erosie. Toch is verdere versterking nodig, met een uitbreiding van de percelen, een herziening van het maatregelenpakket en een striktere controle en handhaving van de verplichtingen. Het mestbeleid (MAP7) moet, op basis van de MER, worden aangepast om de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn effectief te behalen. Tegelijkertijd zet Vlaanderen, via verschillende omgevingsdossiers en het GLB, actief in op het versterken van de begeleiding van landbouwers richting agro-ecologische en biologische landbouwpraktijken, als fundament voor duurzaam water- en bodembeheer.

- ▶ **In 2025 is een juridisch kader van kracht dat erosie structureel aanpakt en wordt het mestbeleid bijgestuurd.**

7. Krijg grip op ons kostbaar grondwater

Vlaanderen heeft dringend een Grondwaterstrategie nodig om de “batterij van onze maatschappij” beter te beschermen en te herwaarderen. Dit vereist strengere regelgeving met een gerichte aanpak om drainage te beperken en grondwateronttrekkingen sterker te reguleren, met bijzondere aandacht voor niet-vergunde en historische onttrekkingen. De Vlaamse overheid kan hierin verder sturen door de heffingen aan te passen zodat het opvangen van regenwater makkelijker en goedkoper wordt dan het oppompen van grondwater. Dit dient gepaard te gaan met krachtige sensibilisering die gewenst gebruik stuurt: wanneer en waar welk type water voor welke toepassing het meest geschikt is. De Watercoalitie pleit voor een systeem dat bepaalt hoeveel water er in een bepaald gebied mag opgepompt worden, met criteria die niet-essentiële en niet-hoogwaardige toepassingen uitsluiten. Een grondwatervergunning zou alleen mogelijk moeten zijn als er nog ruimte beschikbaar is.

- ▶ **In 2025 is de basis gelegd voor een duidelijke en krachtige Vlaamse Grondwaterstrategie die zowel bescherming als duurzame herwaardering van ons grondwater waarborgt.**

8. Maak werk van een ambitieus Strategisch Plan Drinkwater

De negatieve impact van verschillende verontreinigende stoffen (pesticiden, PFAS,...) op onze waterlopen, biodiversiteit en volksgezondheid blijft erg groot. Om de (drink)waterkwaliteit te beschermen, is een verbod op stoffen die moeilijk verwijderbaar zijn essentieel. Daarnaast moet Vlaanderen een helder handelingskader opstellen ter bescherming van ons drinkwater, zodat zowel industriële spelers als landbouwers weten welke activiteiten toegelaten of beperkt zijn. Dit vraagt om een geïntegreerde aanpak waarin preventie, gerichte regelgeving en handhaving hand in hand gaan, met als doel een toekomstbestendige drinkwatervoorziening. Momenteel betaalt de burger via de waterfactuur ook voor de vervuiling door de andere sectoren. Met een fair share-regeling wordt de rekening eerlijk verdeeld.

- ▶ **In 2025 is er in samenspraak met stakeholders een Strategisch Plan Drinkwater opgemaakt dat minimum een verbod op moeilijk verwijderbare stoffen en een duidelijk handelingskader in het hele onttrekkingsgebied bevat.**

9. Zorg voor een stimulerend en normerend beleid om burgers, industrie en lokale overheden regenwater lokaal te laten infiltreren

Nog te veel hemelwater verdwijnt via verharde oppervlakken rechtstreeks in de riolering. Dit veroorzaakt wateroverlast, verhoogt de druk op waterzuivering en verlaagt het grondwaterpeil. Hemelwater in de riolering afvoeren kost Vlaanderen massa's geld, terwijl we steeds kwetsbaarder worden voor waterextremen. Lokale besturen, bedrijven en burgers moeten daarom gestimuleerd worden om hemelwater ter plaatse te laten infiltreren en verharding te beperken. De Vlaamse overheid kan hierin een sleutelrol spelen door financiële prikkels te voorzien, zoals een infiltratiebonus: een korting op de waterfactuur voor wie regenwater lokaal laat insijpelen. Dit zorgt voor een eerlijker waterfactuur en minder kosten voor de gemeenschap. Een andere quick win: als particulier ben je momenteel vrijgesteld van een omgevingsvergunning om tot 80m² verharding aan te leggen. De vrijstelling minstens halveren is een snelle beleidsdaad met een duidelijk signaal naar de burger dat onze verhardingssnelheid moet afgeremd worden.

- ▶ **In 2025 zorgt een infiltratiebonus voor een korting op de waterfactuur van burgers en bedrijven die acties ondernomen hebben voor lokale hemelwaterinfiltratie op eigen terrein.**

10. Zorg voor veilige zwemlocaties voor mens in harmonie met natuur

Het Vlaamse regeerakkoord belooft een invoering van een open water-zwembeleid. Overal kan gezwommen worden op eigen verantwoordelijkheid en zonder toezicht, tenzij het expliciet verboden wordt. Dit verbod kan volgens de Watercoalitie op twee hoofdredenen ingeroepen worden. Ter bescherming van de zwemmer bij potentiële gevaren en ter bescherming van gevoelige natuur en ecosystemen. Zo krijgt iedereen toegang tot verkoeling op fietsafstand. Bovendien verlaagt de druk op de schaarse zwemplekken. Op bepaalde plekken moet zwemmen voorlopig uitgesloten blijven.

- ▶ **In 2025 is er samen met minister De Ridder (Sport en Mobiliteit) en minister Gennez (Zorg) een nieuwe regelgeving rond de omgekeerde zwemregelgeving in open water doorgevoerd.**